

בית הספר - שמשות נופצו והמשטרה הוזעקה - כל זה בגלל המנהלת החדשה

רים להשתלט על סערת הרוחות, נכנסה המנהלת לכיתות, כשבידיה מגש עמוס פרוי סות לחם, עבור התלמידים. ספק אם אירע מחזה כזה, באיזה שהוא בית-ספר בעולם. הילדים התנפלו על הלחם, טיפסו תוך זעזוע קוֹת־קרב על השולחנות, כדי להתקרב למגש. המורים עמדו חסרי-אונים. השיעור נהרס — ובמקומו למדו התלמידים שיעור אחר לגמרי: שמחלקים להם לחם-חסד, כמו לכלי-ביים.

העיד לאחר מכן המפקח זאב אלפרין, בפני ועדת חקירה מיוחדת: "המנהלת הת' ייצעה איתי מראש בעניין זה, ואני נתתי את הסכמתה על זמן הביצוע לא דובר בינינו. לפי דעתי — העיתוי לא היה מוצ' לח ביותר."

הוסיף סגן ראש מחלקת-החינוך בעיר-ריית תל-אביב: "המנהלת שאלה אותי בטל-פון מה לעשות עם ילדים שאינם משלמים. עייתי לה: אמרי להם שלא יקבלו אוכל. לא חיארתי לי שתנהג בצורה נוקשה כל-כך, וללא התחשבות."

*** הכריז החרם

יתרה זו נקודת מיפנה בחייו של בית-הספר. משו נהרס כנשמת התלמידים. הסתבר להם, כי גם כאן אינם רצויים. גם כאן משפילים אותם ומולולים בהם — מע' גישים אותם על היותם עניים. במכה אחת נפצרה תהום בין עולמם לבין החברה. הח' שדות שמילאו את יישותם מתחת לפני ה' שטח צפו החוצה.

הם חשו, כי כל הטיפול בהם, כל העידוד — לא היו אלא העמדת-פנים וכי אינם (המשך בעמוד 22)

החדש. המורים קיבלו את דעתה — והסכימו.

*** מרד הרעבים

שבועיים הראשונים עברו בשלום. והוא פרצה המלחמה. היתה זו מלחמה קשה, בה ירו שני הצדדים מטחים קטלניים של האשמות והאשמות-נגד.

טענותיהם העיקריות של המורים נבעו באופן ישיר מאותם החששות שהשיעור באוני אלפרין. הם מצאו את המנהלת החדשה יהירה ומסתגרת מצד אחד, ויחד עם זאת הסרת-אנים בפני בעיותיו המיוחדות של בית-הספר.

סיפר אחד המורים: "רצינו בכנות לעזור לה. לא בגללה, כי אם בגלל בית-הספר והתלמידים. אבל היא לא רצתה את עזרתנו. היא הבהירה לנו כמה פעמים שהיא המנהלת — בעלת מעמד עליון — ומה שהיא חקבע, הוא חוק שאין לערער עליו."

התלונה העיקרית נגעה למה שהמורים כינו "מרד הרעבים". בבית-ספר עליה א' קיימת מסעדה, המספקת 80 ארוחות-צהרים לילדים ניצרכים. למעשה, זוהי הארוחה העיקרית שירדים אלה מקבלים במשך היום, והם זוכים לה עבור תשלום סמלי של שתיים עד ארבע אגורות לארוחה. גם סכום זה לא תמיד יכלו התלמידים לשלם בזמן — או אפילו לשלם בכלל. המנהלים, שהכירו את בתי התלמידים האלה, חיכו תמיד עד אשר ימצא האב את האגורות הדרושות. כאשר היתה אם התלמיד מביאה את הלירה, באי-חור של שבועיים או שלושה, היתה תמיד מודה למנהל שהמשיך בכל זאת לתת אוכל לבנה.

רבקה אסף ביטלה את הנוהג. "תקופת האי-סדר חלפה", הודיעה. תלמיד שלא שי-לם עבור הארוחות — לא יקבל אוכל. היא בדקה את רשימת התשלומים, הודיעה למטבח המרכזי של העירייה לבטל את מנותיהם של כל המפגרים בתשלום. כאשר נכנס הסדר זה לתוקפו, לא היו התלמידים מוכנים לכך. אלה ששילמו נכנסו לאכול — ועשרות תלמידים אחרים צבאו רעבים וממורמרים ליד הדלת. "לחם! אוכל! רעבים!" צעקו הם פתחו בהפגנה סוערת. הגדולים צעקו "בוז למנהלת! מה זה פה? גרמניה?" שימשו ודגמה מסעירה לקטנים יותר, שצעקו במק' הלה "הוי אסף! הוי אסף!" מישוה הרים אבן. כעבור דקה נופצו כל השמשות. התלמידים התפרצו לתוך הכי-תות, שברו כסאות ושולחנות. סערת האלי-מות גרפה בפניה את שרידי המשמעת. סכר

מנהלת בית-הספר, רבקה אסף, בצילום המחזור של בית-ספרה הקודם. גישתה הנוקשה, שקוממה נגדה את כל מורי בית-הספר, גרמה למרד שפרץ, וזהתפרעות חסרת-תקדים של רוב התלמידים.

במוקד הסערה

קפדן, לפעמים אפילו מעניש — אבל אוהב ומבין. לפתע השתנה הכל. אזרחי תל-אביב הי' רגילים, שלא שיערו אפילו כי קיים בית-ספר מסוג עליה א', החלו פתאום קור' אים בעתונים על שביחות מורים, התפרעויות תלמידים, סיכסוכים ואיומים. במרכז הסערה עמדה אשה מרצינה, בעלת שיער שחור והבעה קפדנית: המנהלת החד' שה, רבקה אסף. היא קיבלה את המינוי כתום השליש הרא-

לכיתה, אין זה באשמתה. כי היה עליה לה' אכיל ולהלביש את אחיה ואחיותיה הקטנים, או להוביל אותם לגן. האם פשוט עסוקה עם התינוקות, או ישנה אחרי ליל עבודה. לא פעם חייבת אותה בת גם ללחוח את הוריה חסרי-ההשכלה למשרדים השונים, להיות להם לפה.

מורי עליה א' התרגלו לתופעה שבו' עית קבועה: מדי יום ששי נעדרים תלמי' דים רבים. הם יוצאים למכור עתוני-ערב, כדי להגדיל בכמה אגורות את תקציב הש'

בנעלירה א'

ההתנהגות הטובה והמאופקת, אותו בנו הי' מורים משך שנים, נפרץ והתמוטט כלא היה. הילדים, שכל חייהם חיו על סף תהום ההת' פרעות, לא יכלו להבחין שוב בין מותר ואסור. אחד השכנים הוזעק גיידת של הי' משטרה.

תלמידים אחדים פנו למנהלת בבקשה הי' רגילה: "אביא את הכסף מחר, אבא עוד לא קיבל משכורת ולאמא אין." עד כה הואילו בקשות אלה. המנהלת החדשה ענ' תה רק: "מצטערת מאד. לא שילמה — לא תאכל!"

"אבל אני רעב! הראש כואב לי, אני לא יכול ללמוד", הפצירו הילדים. המנהלת נכנסה לחדרה, כשבחוף משת' לל מרד חסר-מעצורים.

המורים המוועזעים הציעו לשלם מכיסם את מחיר הארוחות. "זה לא עניינכם", השי' בה, "קיבלתי הוראות. הנאום שלכם נרגש, אבל איננו במקומו." התלמידים הרעבים והנסערים הסתלקו לפני תום השיעורים. אחת המורות פרצה בככי היסטרי.

למחרת בבוקר המשיך בית-הספר לגעוש. חלק מהילדים נעדר. אחדים הביאו את הי' כסף — אך לא זכו בארוחה. כי דרושה הודעה מוקדמת של יומיים, כדי שהמטבח המרכזי יהדש את אספקת הארוחות. תלמי' דים אחדים הסתלקו ברעג שהחל הרעב מציק להם. אלה שנשארו היו נרגשים במידה שלא יכלו לקלוט את השיעורים.

בשעה התמישית, כאשר אך הצליחו המור'

שון של שנת הלימודים, אחרי שכהן-מלמד יצא, בשליחות הסוכנות היהודית, לפרס. עד אז היתה מורה בבית-ספר הכרמל. המורים, שלא הכירו אותה ואשר לא קבעו שום דיעה לגבי יכולתה והאשר לא קבעו בכל זאת אל מפקח בית-הספר, זאב אלפ' ריין, בבקשה שיבטל את המינוי.

נימוקיהם: עליה א' זקוק למנהל ולא למג' הלת. זהו בית-ספר מיוחד, אשר בראשו חייב לעמוד אדם בעל אישיות חזקה, שיוכל לרכוש השפעה ישירה על התלמידים. שום אשה לא תיראה בעיני תלמידים אלה כסמ' כוח עליונה. כי בעולמם — שולט הגבר. הי' מורים העלו טענה נוספת: רבקה אסף אינה מכירה את המציאות של התלמידים אלה, אינה מתמצאת בתנאי השכונות והמעברות, באה משיכבה זרה לחלוטין לבעיותיה העד' תיות והחברתיות של השכבה ממנה באים תלמידי עליה א'.

הם אף גילו, שהורי תלמידים של בית-ספר הכרמל, אשר הכירו את רבקה אסף כמורה, הביעו עליה דעה שלילית. בצינים כי היא קשוחה מדי, יהירה, ואינה רוצה לרדת לרמת התלמידים והוריהם. ואם כך הדבר לגבי תלמידי בית-ספר רגיל בסביבה טובה בלב העיר — מה יהיה עם בית-ספר כמו עליה א'?

אלפרין הרגיע אותם, הבטיח להקדיש בעצמו תשומת-לב לבית-הספר, ביקש מהם לקבל את המנהלת החדשה ולעזור לה בתפ'

בת של האם, או כדי להבטיח לעצמם דמי' כיס.

*** פתע — מנהלת חדשה

תנאים אלה ריכזו בבית-הספר עליה הספר ישן וחשוך, אינו מתאים לתפקידו. העבודה קשה הרבה יותר מזו שבבית-ספר רגיל — אולם היא גם אתגר מקצועי ואנו' שי. לא כל המורים עמדו במבחן זה; היו כאלה שנשרו, מיואשים ומרוטי-עצבים. אולם הסגל שהתגבש במרוצת השנים נחשב לי' כוח מקצועי מעולה, מתאים לבית-ספר זה ומסור לתלמידיו המיוחדים.

רוח-הצוות של המורים היתה שס'דבר בי' בת-ספר אחרים. במיוחד הצטיין בית-ספר זה ביחסים הטובים ששררו בין המורים לבין המנהלה. המנהל האחרון, ניסן כהן-מלמד, הוא גם אישיות ציבורית נודעת. הוא לא היה רק מורה ומחנך, אלא גם מלחין, זמר, חזן וקריין בראדיו. הוא מרצה בסמינרים ונחשב לאחד המומחים בטעמי המיקרא בי' ארץ. בני ערות המזרח מתגאים בו במיוחד, כנציג התרבות והאמנות המזרחית.

תכונות אלה הקנו לו מעמד מיוחד בעיני תלמידיו — וחשוב עוד יותר: הוריהם. הווי צמיחתם של תלמידיו היה נהיר לו. שום אם אשר באה לשפוך את מרי שיחה בפניו לא חזרה בלי עידוד. הוא דיבר כמו אב:

המרתך של בית-הספר משמש גם לאכילה וגם ללימודים. נעדה ממשרד-החינוך קבעה שאין המקום מתאים.